

НИСКА ЛИ Е ЦЕНАТА

● От 2000 лева до 10 000 лева са най-често обезщетенията при смърт

● Наредба ще задължава работодателите да застраховат работниците си срещу трудова злополука

Според проекта на наредбата минималната застрахователна премия, която работодателите ще плащат, ще се определя като процент от работната заплата на работниците. Тя ще варира от 0.25% до 1% в зависимост от нивото на риск. В наредбата е разработена методика, която изчислява пет нива на риска. Обезщетението за семейството при смърт на работното място ще зависи от възрастта на загиналия работник. До 35-годишна възраст то ще е до 7 brutни годишни заплати. При смърт на работник до 50-годишна възраст - до 5 brutни годишни заплати, а над 50 години - до 3. Болничните до 30 дни ще се обезщетяват с до 3% от месечната заплата, а над 120 до 10%.

Синдикатите настояват рисковите професии да бъдат изрично упоменати в списък към наредбата и срещу всяка професия да се конкретизира застрахователната полица. Представителите на бизнеса пък смятат, че не бива преждевременно да се въвеждат ограничения и задължения, които бизнесът не може да понесе. Вноската, която шефовете ще плащат на застрахователните фирми, ще зависи от броя на нещастните случаи в професията. Статистиката за злополуките вероятно ще се дава от Главната инспекция по труда.

КАКВО МИСЛЯТ ЗАСТРАХОВАТЕЛИТЕ

В предишната редакция на Закона за здравословни и безопасни условия на труд имаше задължение за застраховка за рискови работни места и професии. В Закона за корпоративното подоходно облагане има решение на въпроса - тези застраховки са освободени от данък печалба.

От 7-8 години се водят нескончаеми разговори за конкретизирането на рисковите професии. Въпросът беше повдигнат преди 6 години от Асоциацията на българските застрахователи до КНСБ и КТ „Подкрепа“. Тогава не се стигна до споразумение между държавата и профсъюзите относно обхвата на тези места. Междувременно в някои от нормативните актове на парламента, Главна данъчна дирекция, Сметната палата, в полицията, в затворите и др. залегнаха условия за задължителни застраховки трудова злополука на работниците.

В промишлеността и строителството тези застраховки не са уредени законово, тъй като и досега няма списъци

Новото в проекта на наредбата е, че са определени някакви параметри относно застрахователната сума, определена в закона, и как да бъдат изчислявани премиите и нивата на обезщетенията - споделят застрахователи.

„В застраховка трудова злополука според мен обхващат на рисковете е много ограничен - споделя

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ, изпълнителен директор на ЗК „Витоша живот“ АД. - Вярно е, че с тази наредба ще

се решат много проблеми, тъй като в момента например за строителните работници, миньорите няма изискване за задължителна застраховка

и тя не се прави в строителството, докато в мините и в металургичните предприятия има някакви традиции. Ако направим сравнение какво в момента се прави в тези отрасли като застраховане и предложената застраховка в наредбата, се вижда, че не е в плюс на наредбата.“

Според г-н Георгиев, ако работодателите са застраховали своите работници, те правят рискова застраховка „Живот“, която покрива рисковете смърт от общо заболяване, смърт от професионално заболяване, трайна и временна загуба на работоспособност от професионално заболяване. Би трябвало наредбата да се разглежда като очертаване на един минимум от

покрития, а всеки работодател допълнително да прави застраховка „Живот“ на работниците си. Държавата трябва да стимулира данъчно тези застраховки, защото се решават социални проблеми и на работодателя, и на държавата. Не е логично, ако работник почине на работното си място от трудова злополука, близките му да получат обезщетение, а ако е от инфаркт - не. Статистиката в застрахователните компании показва, че болшинството от смъртните случаи настъпват вследствие професионално или общо заболяване, а не вследствие злополука. Така че, ако в данъчните закони се отменят дадените в момента облекчения за работодателите по застраховките „Живот“, които представляват до 40 лв. месечно за всяко осигурено лице да бъдат необлагаеми разходи, това ще бъде грешка. Защото, ако с влизане в сила на наредбата се отменят и тези скромни преференции за работодателите, това ще бъде връщане назад.

Не е ясно как ще се определя цената на застраховката, след като е в процент от средната работна заплата - но дали това е средната за отрасъла, за професията, за предприятието и при неопределено ниво на риска. Възможно е в различните предприятия от един отрасъл заплатите да са различни. Вероятно ще се премине към застраховане по възраст на работниците. Когато се сключва застраховката, ще трябва да се даде информация от предприятието за списъчния състав по възраст. Премията ще бъде различна за различните възрастови категории.

Според някои застрахователи обаче обезщетенията, предвидени в

наредбата, не са високи. Ако се приеме, че средната годишна брутна работна заплата за страната е 2000 лв., то максималното обезщетение ще бъде 15 000 лв. За сведение работещите в металургичната промишленост, застраховани в ЗК „Витоша живот“ АД, са обезщетени при смърт от трудова злополука от порядъка на 15 000 лв., без да се отчита възрастта.

„Добре е, че ще има задължително застраховане за трудова злополука, защото преди години отпадна текст от Кодекса на труда, който определяше като социални придобивки за работниците и наличието на застраховки - **обяснява БОЖИДАР ДИМИТРОВ, директор на Дирекция „Злополука“ В ЗПАД „Алианс България“.** - Така на практика при застраховане на имуществото

се ползват данъчни облекчения, а при застраховка на работниците - не. Според мен покритията, предвидени в проекто-наредбата, са задоволителни, защото работодателят има отговорност по отношение на трудовите злополуки и на професионалното заболяване. Не е логично да носи отговорност за риска от общо заболяване на работника.“

„Смятам, че застраховката „Професионална отговорност на работодателя“, за която се твърди, че е масова практика в западните страни, не може да замести застраховката трудова злополука, защото тя защитава правата на работодателя, а не на работника - твърди **Г. Георгиев.** - При трудова злополука, за да не бъде съден работодателят, застраховката гарантира и покрива неговата отговорност и служи за обезщетяване на наследниците на починал работник.“

„Двете застраховки „Трудова злополука“ и „Професионална отговорност на работодателя“ не се припокриват, защото при втората трябва да се докаже виновност на работодателя, че не е осигурил добри условия - споделя **Божидар Димитров.** - При смърт на работник застраховката „Злополука“ без съдебно дирене изплаща обезщетение на близките му. При професионалната отговорност при доказана вина на работодателя наследниците могат да пледират в съда за доста по-високо обезщетение.“

Застраховката професионална отговорност не би могла да даде защита на работниците в случаите, когато при трудова злополука не настъпи смърт и инвалидност, а само временна загуба на работоспособност, медицински разходи. Ясно е, че тези покрития могат да бъдат от полза за работниците.

Застраховка „Злополука“ е единствената според Закона за застраховането, която може да се сключва и от общозастрахователните и от живото-застрахователните компании. Въпрос на решение от страна на компанията. В ЗК „Витоша живот“ АД например има едва десетина застрахователни полици, които да покриват само чиста злополука по време на работа. В компанията обикновено работодателите изискват поне да се покрива рискът от злополука (битова, трудова и т.н.) за 24 часа. Най-често те изискват за своите работници рискова застраховка „Живот“. Две трети от сключените застраховки са такива, а само една трета са чиста злополука. Тези

При трудова злополука в „Нефтохим“ Бургас, на 30 септември т. г. отново пострадаха двама работници. Черната хроника показва, че в България за периода 1990-1997 г. вследствие аварии са ранени 130 000 души, а 1400 са загиналите. През 2001 г. са станали 138 смъртоносни трудови злополуки, през 2002 г. - 99, през 2003 г. - 67.

В момента за подобни случаи на злополуки на работниците и служителите застрахователният пазар предлага голямо разнообразие от продукти и покрития, но най-популярни са Груповата рискова застраховка „Живот“ и застраховките „Злополука“. Пазарът е законово регламентиран съгл. чл. 36 от ЗКПО до 40 лв. на работник или служител. За основната маса от работещите трябва да бъдат изработени списъци на работните места и професии, които да бъдат съгласувани между държавата, работодателите и синдикатите.

През годините на демокрация човешкият живот в груповата рискова застраховка „Живот“ масово се оценяваше от работодателите от 1000 до 5000 лева. За разлика от застраховките за трудова злополука при тази застраховка се включват рисковете смърт, трайна и временна загуба на трудоспособност от професионално заболяване, медицински разходи и т.н. други екстри и в това отношение доста по-социална от застраховките за злополука.

С последните изменения на Закона за здравословни и безопасни условия на труд, приети от XL народно събрание на 8 септември 2005 г. (Обн. бр. 76 от 20.09.2005 г.), чл. 52

Работниците и служителите, които извършват работа, при която съществува опасност за живота и здравето им, се застраховат задължително за риска „Трудова злополука“ за сметка на работодателя при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.“

Около 230 хил. работещи трябва да бъдат обхванати от схемата за задължително застраховане при трудова злополука.

При определяне на условията на застраховката ще се отчетат осъществяваната

икономическа дейност на предприятието и средното за страната ниво на коефициентите за честота и тежест на трудовите злополуки.

Предложените промени обаче в момента са много общи и се предвижда те да бъдат дефинирани в наредба на Министерския съвет с амбициозната цел тя да влезе в сила от началото на 2006 година. Проектът на въпросната наредба, разработен от Министерството на труда и социалната политика, влиза в пространството от м. април т.г., но все още не е окончателен. От него обаче става ясно, че задължителната застраховка за рисковите професии ще бъде само за трудова злополука. И тъй като според представители на бизнеса, професионална болест може да бъде придобита при други работодатели, се очаква тя да бъде изключена като риск с промените в самия закон.

Не е ясно окончателно как ще се определя размерът на застраховката. Тя може да бъде единна ставка - всички работодатели плащат еднакъв процент независимо от броя на инцидентите на работното място. Друг начин за определяне на застрахователната ставка е според типа дейност или икономическа активност. Процентът зависи от средния процент на злополуки в бранша. И третият вариант е определяне на индивидуален размер на застраховката за всяко предприятие. Застрахователните експерти, както и представители на Българска стопанска камара, смятат, че по принцип това е най-удачният избор от гледна точка на справедливост и максимална обективност.